

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА



Факультет філології

Кафедра української мови

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕЛЕМЕНТИ ЛІНГВОАНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ НА
УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація 014.01 Українська мова і література

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Елементи лінгвоаналізу художнього тексту на уроках української мови»
Викладач (-і)	Іванишин Наталія Ярославівна
Контактний телефон викладача	0678814336
Е-mail викладача	nataliia.ivanyshyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1442
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Лінгвоаналіз на уроках української мови» є однією з ключових для формування професійної компетенції майбутніх вчителів-словесників, оскільки зосереджує увагу на проблемі сприймання й декодування художнього тексту. Курс подає основні поняття та категорії лінгвоаналізу, етапи роботи над художнім текстом, зокрема враховує його стильову належність, жанрову специфіку, літературно-художню позицію автора, смислову організацію й особливості мовних засобів на різних рівнях мови. Курс необхідний для майбутніх учителів, які повинні навчити учнів на уроках української мови працювати з текстом, виявляти приховані в ньому смисли, що сприятиме глибшому, точнішому розумінню художнього цілого.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Елементи лінгвоаналізу художнього тексту на уроках української мови» є формування у студентів як майбутніх вчителів української мови і літератури професійно зорієнтованих умінь і навичок, пов'язаних з аналізом тексту, зокрема практично осмислити теоретичні питання, що розкривають онтологічні особливості тексту, ознайомити студентів із специфікою, прийомами і технікою лінгвістичного аналізу і на цій основі виробити міцні практичні навички лінгвоаналізу мовних елементів усіх рівнів і тексту в цілому; на основі комплексного аналізу конкретних текстів виявити систему естетичних співфункцій усіх мовних одиниць і їх категорій, що беруть участь у створенні образів у певному тексті як дискурсі; ознайомити студентів із принципами аналізу художнього тексту, навчити враховувати при аналізі тексту його стильову належність; жанрову специфіку, літературно-художню позицію автора; смислову організацію тексту й особливості мовних засобів на різних рівнях мови, що організують відповідний текст.</p> <p>Завдання (цілі):</p> <ul style="list-style-type: none"> • вміти проникати в суть твору, виявляти в словесному тексті причини і фактори його ідейно-естетичного, виховного, емоційного впливу; • сформувати вміння на основі комплексного лінгвістичного аналізу простежувати систему естетичних співфункцій усіх мовних одиниць і їх категорій, що беруть участь у 	

створенні образів тексту;

- забезпечити вміння бачити й аналізувати реалізовані функціональні можливості мовних одиниць різних рівнів на певних етапах сприймання твору (акустично-візуальному, уявно-поняттєвому, змістово-сюжетному, образно-естетичному);
- розвивати творче мислення студентів;
- сформувати навички оперування фаховою термінологією у процесі лінгвістичного аналізу художнього тексту;
- виробити навички професійного аналізу різних типів художніх текстів з урахуванням їх мовної і смислової організації;
- виробити навички знаходити, виділяти кожний мовний рівень, сконденсований у тексті: графемний, фонетичний, морфемний, словотвірний, лексичний, фразеологічний, морфологічний, синтаксичний, стилістичний, метричний (якщо є), — та використовувати набуті знання у практичній діяльності вчителя української мови та літератури;
- частково або комплексно (з урахуванням усіх рівнів мови) аналізувати художні тексти — кращі зразки літератури, які вивчаються у шкільному курсі, а також цікаві за змістом і формою твори, що не входять до програми середньої школи.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах I-III рівнів акредитації.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності вчителя.

ЗК4. Здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.

ЗК14. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК3. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з державної мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

ФК4. Здатність кваліфіковано застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови і літератури, світової літератури на підставі передового вітчизняного досвіду.

ФК5. Здатність трансферу сучасних наукових досягнень у загальноосвітні навчальні заклади, у практику викладання української мови та літератури; обміну досвідом професійної діяльності та критичного аналізу власних педагогічних напрацювань.

ФК8. Володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.

Результати навчання:

ПРН 1— знати сучасні лінгводидактичні засади навчання української мови і літератури;

ПРН 7 — уміти працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), віднаходити, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі;

ПРН 8 – володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті;
 ПРН 9 – володіти різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури;
 ПРН 12 – володіти методами літературознавчих та мовознавчих досліджень, компаративного аналізу, інтерпретації художнього тексту.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні заняття	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
П'ятий	<u>014 Середня освіта (Українська мова та література)</u>	Третій	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ. Лінгвістичний аналіз тексту як філологічна наука і навчальна дисципліна.	2	4	10
Тема 2. Рівні лінгвістичного аналізу тексту та особливості їх вивчення у шкільному курсі української мови.	2	4	10
Тема 3. Текст у сучасній лінгвістичній парадигмі. Основні категорії тексту.	2	2	10
Тема 4. Характер відбору й організації мовних засобів у тексті.	2	2	10
Тема 5. Особливості лінгвістичного аналізу поетичних, прозових, драматургічних текстів на уроках української мови.	2	4	10

Тема 6. Комунікативно-смістова структура тексту.	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів. Зокрема, за роботу на практичних заняттях – максимально 20 балів, за виконання самостійної роботи – 20 балів, за індивідуальне завдання – 20 балів, за залікову роботу – 40 балів.
Вимоги до письмових робіт	Письмова контрольна робота охоплює кілька питань, пов'язаних із аналізом текстів різних стилів, у процесі розв'язання яких здобувачі освіти повинні навчитися створювати, сприймати, відтворювати, редагувати тексти різних стилів; аналізувати тексти художнього стилю; скорочувати та створювати наукові тексти; здійснювати лінгвістичний коментар; робити комплексний лінгвістичний аналіз художнього тексту відповідно до схеми; орієнтуватися у термінологічному комплексі; послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.
Практичні заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу. На основі комплексного аналізу конкретних текстів виявлення системи естетичних співфункцій усіх мовних одиниць і їх категорій, що беруть участь у створенні образів у певному тексті як дискурсі; ознайомлення студентів із принципами аналізу художнього тексту, уміння враховувати при аналізі тексту його стильову належність; жанрову специфіку, літературно-художню позицію автора; смислову організацію тексту й особливості мовних засобів на різних рівнях мови, що організують відповідний текст.
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовою допуску до підсумкового контролю є отримання позитивної оцінки зі всіх видів робіт (максимально 100 балів, мінімально 25 балів). На рейтингову оцінку впливає присутність здобувача на заняттях, активність на практичних заняттях, успішне написання контрольних робіт, вчасне і належне виконання самостійної та індивідуальної роботи, відсутність пропусків і запізнь на заняття.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік; форма здачі: рейтингове оцінювання усіх виконаних завдань.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. Форму письмового виконання

роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Бацевич Ф. Кочан І. Лінгвістика тексту : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 316 с.
2. Беценко Т. Актуальні питання філологічного аналізу художнього тексту. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2012. № 3. С. 24-29.
3. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту : навчальний посібник Київ : ВЦ «Академія», 2009. 264 с.
4. Загнітко А. Лінгвістика тексту : науково-навчальний посібник. Донецьк : ДонНУ, 2006. 289 с.
5. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 423 с.
6. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту : навч. посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 432 с.
7. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту: навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 272 с.
8. Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів / Голянич М.І., Іванишин Н.Я., Ріжко Р.Л., Стефурак Р.І. / за ред. М.І.Голянич. Івано-Франківськ: Сімик, 2012. 392 с.
9. Стефурак Р.І. Методичні рекомендації до курсу «Лінгвістичний аналіз тексту» для студентів Факультету філології заочної форми навчання. Івано-Франківськ : ПП Голіней О.М., 2017. 140 с.
10. Художній текст – слово – образ: лінгвостилістичний аспект: монографія / М.І. Голянич та ін. ; за редакцією М.І. Голянич. Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського

національного університету імені Василя Стефаника, 2010. 408 с.

Іванишин Наталія Ярославівна,
кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української мови